

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 72/2025 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen vaalilaista ja sähköisten ehdokashakemusten käyttöönotosta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Suna Kymäläisen /sd näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 72/2025 vp:

Onko hallitus tietoinen nykyiseen vaalilainsäädäntöön liittyvistä inhimillisten virheiden mahdollisuuksista paperisten ehdokashakemusten käsittelyssä,

näkeekö hallitus, että olisi tärkeää selvittää sähköisten ehdokashakemusten käyttöönoton mahdollisuutta,

miten hallitus aikoo turvata demokratian toteutumista ja digitalisaation edistämistä vaalilainsäädännön näkökulmasta?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kuntavaaleissa ehdokashakemusten käsittelystä vastaa kunnan keskusvaalilautakunta, joka vaalilain mukaisesti määrää viimeistään 48. päivänä ennen vaalipäivää pidettävässä kokouksessaan, kenelle, minä päivinä ja kellonaikoina sekä missä sille tarkoitetut ehdokashakemukset ja muut ehdokkaiden asettamista koskevat asiakirjat on annettava.

Keskusvaalilautakunta vastaanottaa ehdokashakemukset yleensä siten, että vaaliasiamies käy henkilökohtaisesti tuomassa hakemuksen. Näin hakemus voidaan alustavasti käydä vaaliasiamiehen kanssa läpi jo sen tuontivaiheessa. Vaalilaki ei kuitenkaan estä ehdokashakemusasiakirjojen jättämistä myös sähköisesti. Ehdokashakemusten käsittelyyn sovelletaan vaalilain lisäksi hallintolakia ja sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettua lakia.

Vaalivarmuuden ja vaalijärjestelmän toimivuuden vuoksi ehdokasasetteluun liittyy ehdottomia määräaikoja, joita on noudatettava asiakirjojen toimittamistavasta riippumatta.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelma (Vahva ja välittävä Suomi, 20.6.2023) sisältää kirjauksen (s. 215), jonka mukaan ”hallitus mahdollistaa sähköisen ehdokasasettelun pääsääntönä, turvaten kuitenkin vaihtoehtona sen hoitamisen myös papereilla.”

Hallitusohjelman (s. 112) mukaan ”digitalisaatio ja teknologian hyödyntäminen ovat yksi tärkeimmistä keinoista parantaa julkisten palveluiden laatua, tehokkuutta ja saatavuutta.”

Hallitusohjelmakirjauksen toteuttamiseksi oikeusministeriössä on tehty alkuvalmisteluja verkkopalvelun rakentamiseksi, jonka tavoitteena olisi mahdollistaa yleisissä vaaleissa kaikkien ehdokasasetteluun liittyvien asiakirjojen tekeminen sähköisesti. Palvelun rakentaminen, joka hyödyntäisi vahvaa sähköistä tunnistautumista, vaatisi tarkoitukseen osoitetun määrärahan ja erillisen rahoituspäätöksen. Toistaiseksi hankkeelle ei kuitenkaan ole ollut osoitettua rahoitusta. Verkkopalvelun tavoitteena olisi edistää perustuslaissa turvattuja vaali- ja osallistumisoikeuksia, helpottaa puolueiden ja valitsijayhdistysten vaaliasiamiesten sekä ehdokashakemuksia käsittelevien vaaliviranomaisten työtä, helpottaa ehdokkaiden työtä ehdokkaan suostumus ja vakuutus –asiakirjan antamisessa, helpottaa valitsijayhdistysten perustajajäsenten ja kannattajien mahdollisuuksia allekirjoittaa valitsijayhdistyksen perustamisasiakirja tai siihen liitettävä kannattajakortti sekä kehittää ehdokashakemusten ja sitä kautta koko vaalien ehdokasasettelun teknistä luotettavuutta. On hyvä huomioida, että vaikka sähköinen ehdokasasettelu helpottaisi vaaliasiamiesten työtä, ei sekään täysin poista mahdollisuutta inhimillisiin virheisiin. Sähköisessä ehdokasasettelussa vaaliasiamies edelleen laatisi ehdokashakemuksen ja antaisi sen vaaliviranomaiselle.

Helsingissä 8.4.2025

Oikeusministeri Leena Meri

VN/8562/2025-OM-3

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: